

ret mange Andragender fra Børnehjem. Jeg vilde da gerne, om man ikke kunde faa foranlediget, at de, der har med Plejevirk-somhed og Børnehjem at gøre, kommer med deres Andragender, og jeg føler mig meget forvisset om, at den Dag, disse Andragender kommer, vil Kultusministeren ikke modsætte sig, at de imødekommes. Jeg synes, at naar det drejer sig om forældreløse Børn, gælder det i første Række for Rigsdagen, der jo ikke kan gribe ind i de enkelte Forhold, at være rundhaandet, at give Penge, Penge og atter Penge, saaledes at de, der skal have med forældreløse Børn at gøre, ikke skal have økonomiske Bekymringer ved Siden af deres vanskelige Gerning. Jeg ved nok, at man ikke for Penge kan købe til et Barn det, det har mistet, naar det er blevet forældreløst. Naar det har mistet en god Fader og Moder, kan vi ikke for Penge købe det Erstatning for dette Tab. Men vi kan dog i det mindste vise, at vi vil gøre, hvad vi kan magte, for at disse Børn kan blive udrustet saa godt som muligt, og jeg tror, at de Penge, vi ofrer paa den Maade, vil vi spare paa de dyre Opdragelsesanstalter som Braaskovgaard, hvor hver Dreng koster Staten saadant noget som 8—900 Kr. aarlig. Jeg tror, vi vilde kunne spare en Del af de Penge, hvis vi vilde bære os ad her; som man ellers gør det, søge at forebygge Sygdommen i Stedet for at ofre saa mange Penge senere for at helbrede den. Det, der for mig vilde være det ideelle, var, om man kunde naa til en Ordning gennem Plejhjemsforeningerne, som kunde gøre det muligt at finde private Plejhjem for det størst mulige Antal Børn. Jeg kender en Ordning, som Fattigvæsenet har, idet man finder Enker, som man anbringer 4—5 Børn hos og betaler et rundtligt og rigeligt Beløb. Naar nu hvert Barn paa et Børnehjem koster ca. 300 Kr., og man saa tænker sig, at en Enke fik 300 Kr. for hvert af 4 Børn, vilde hun være ret godt stillet, saa hun kunde give disse Børn en saadan Opdragelse, at ogsaa de lærte at forstaa, hvad et Hjem var. Men der er det mærkelige ved det, at saa snart man kommer til Plejhjemsforeninger og Plejhjem, har Staten fundet, at et Beløb af 12 Kr. 50 Øre pr. Barn var nok. Jeg vilde gerne have dette Beløb forhøjet, saa man blev i Stand til at finde en Del saadanne Hjem.

Det tredie Samraad, jeg vil omtale, drejer sig om Sorø Akademi. Her er Stillingen en ganske anden, end naar vi taler om Børnehjem og Plejebørn. Sorø Akademi lider ikke af Pengemangel. Akademiet har en aarlig Indtægt paa 611,853 Kr., og deraf

er alene Renter af en Kapitalformue 374,500 Kr. Af disse Penge benyttes 330,000 Kr. til Understøttelse af Realskoler udenfor Sorø og til Kunst og Videnskab, medens de 280,000 Kr. bruges til Driften af Sorø Akademi tillige med den Latinske, der er kædet sammen med Akademiet. Jeg finder, at den Anvendelse, disse Penge faar, er i allerhøjeste Grad meningsløs og stridende mod de Forudsætninger, som var gældende, den Gang man grundlagde Sorø Akademi. Jeg har undersøgt Oprindelsen til Sorø Akademi, og det viser sig da, at den første Begyndelse skyldes Skjalm Hvides Sønner, som skænkede et stort Gods til et Kloster i Sorø sammen med en Skole; og de føjede i Gavebrevet til, at de vilde anraabe Gud om, at hans Hævn, Vrede og Forbandelse maatte fælde som en Ild paa Hovedet af dem, der nogen Sinde søgte at tage Pengene bort fra det, der var deres Bestemmelse, nemlig til et Kloster i Forbindelse med en Skole for fattige Børn. Inden Reformationen var der mange, der skænkede store Gaver og Godser til Klosteret i Sorø. Da Reformationen saa kom omkring 1530, blev man enig om, at disse Penge var skænkede paa en saadan Maade, at det ikke gik an straks helt at ophæve Klosteret, men man vedtog, at det skulde vedblive at bestaa, saa længe der var Munk, der kunde nyde af Midlerne. Det varede saa længe som til 1586. Da døde den sidste Munk, og saa inddrog man Klosteret og alle de mange Godser, der var skænkede til det. Frederik den Anden bestemte saa, at der skulde oprettes en Skole for adelige Dreng; han omtalte i Fundatsen, at Adelen var tilbøjelig til at sende deres Børn til Udlandet, hvorfra de kom hjem med udenlandske Nykker; og han vilde gerne, at de skulde blive her. Han bestemte derfor, at Sorø Akademi skulde være en Skole for 30 adelige og 30 uadelige Dreng, som skulde have fri Undervisning der. Saa fortsattes denne Skole med vekslende Tilslutning og Vanskeligheder indtil 1748, da Holberg skænkede Sorø Akademi sine umaadelige store Godser og Rigdomme, først og fremmest Baroniet Holberg, som havde over 1,000 Tdr. Hartkorn. Jeg har ikke været i Stand til at se, at han stillede nogen Betingelse; han skænkede blot Baroniet til Sorø Akademi. Yderligere skænkede han 5 Gaarde med den udtrykkelige Bestemmelse, at Indtægterne af disse skulde bruges til 3 fattige Børns Undervisning, og han tilføjede yderligere, at der skulde oprettes et Enkesæde paa Tersløsegaard.

Jeg skal ikke gaa videre i Enkeltheder